

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Шифр, назва дисципліни	AF 041 Фінансовий менеджмент / Financial management
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	Економіка та управління бізнесом
Семестр	1
Факультет / відділення	Бакалаврської підготовки
Курс	2 (за скороченою формою навчання) 4 (повний термін навчання)
Анотація курсу	<p><u>Мета вивчення дисципліни:</u> формування теоретичних знань і практичних навичок фінансового управління підприємствами різних організаційно-правових форм та різних форм власності в умовах ринкової економіки, стратегічного та оперативного-тактичного фінансового менеджменту, а також опанування основних підходів щодо вибору, обґрунтування та реалізації найбільш ефективних фінансових рішень у процесі управління.</p> <p><u>Завдання дисципліни</u> - формування комплексного розуміння механізму управління фінансами підприємств; оволодіння методичним інструментарієм фінансового менеджменту; оволодіння методикою розроблення фінансової стратегії діяльності підприємства з врахуванням його фінансово-економічного стану та положення на ринку; формування навичок застосування системного підходу при розробленні політики управління прибутком, інвестиційної політики, політики управління активами підприємства, при визначенні вартості капіталу та оптимізації його структури, а також правильного та своєчасного застосування інструментів антикризового фінансового управління.</p> <p><u>Об'єктом</u> навчальної дисципліни є фінанси підприємства та його фінансова діяльність, тобто економічні відносини, які опосередковані грошовим обігом, зміною розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.</p> <p><u>Предметом</u> навчальної дисципліни є стратегічне та оперативного-тактичне управління фінансами підприємств різних організаційно-правових форм та різних форм власності, спрямоване на максимізацію фінансових результатів діяльності підприємства та максимізацію добробуту власників підприємства.</p> <p><u>Очікувані результати навчання:</u> за результатами навчання студенти повинні: <i>знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність фінансового менеджменту; - організацію фінансового менеджменту на підприємстві;

	<ul style="list-style-type: none"> - стратегію і тактику фінансового менеджменту; - організаційне та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту; - сутність і види грошових потоків підприємства; - інструментарій управління грошовими потоками; - методичний інструментарій оцінювання вартості грошей у часі та його застосування у фінансових розрахунках; - організацію та інструментарій управління прибутком; - управління формуванням і використанням прибутку; - формування і фінансування оборотних активів; - сутність капіталу та його роль у діяльності підприємства; - форми функціонування капіталу та їхні характеристики; - теорії структури капіталу; - інструментарій управління інвестиціями на підприємстві; - сучасні концепції управління ризиками; - методи нейтралізації фінансових ризиків; - методи аналізу фінансових звітів; - сутність і методи антикризового фінансового управління; - моделі прогнозування банкрутства підприємства; <p><i>уміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прогнозувати грошові потоки підприємства; - виявляти вплив факторів на кінцевий фінансовий результат підприємства; - аналізувати фінансові ризики; - прогнозувати грошові потоки для забезпечення стабільного функціонування підприємств; - формувати стратегію ефективного розміщення фінансових ресурсів підприємства; - використовувати бюджетування для підвищення конкурентноспроможності та інвестиційної привабливості підприємства; - контролювати ефективність антикризового фінансового управління, визначати вплив антикризових заходів на основні фінансові параметри підприємства; - використовувати багатофакторні кореляційно-регресійні моделі для оперативного регулювання структури витрат загального бюджету підприємства. <p><u>Передумови для вивчення дисципліни:</u> перед вивченням дисципліни повинні бути вивчені: вища математика, економікс: мікро - та макроекономіка.</p>
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=52
Мова викладання	Українська
Лектор курсу	Ткаченко А.А, к.е.н.,доцент канали комунікації: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: alla525@ukr.net

Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_ee.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	<p>ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК10.Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11.Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК13.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	<p>СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.</p> <p>СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів..</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК16.Здатність відповідно до поставлених завдань обирати відповідний інструментарій для аналізу соціально-економічних явищ.</p>
Перелік програмних результатів навчання	<p>ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПРН 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p>
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	<p>Загальна кількість годин – 120</p> <p>Кількість кредитів – 4</p> <p>Кількість лекційних годин – 22</p> <p>Кількість практичних занять – 23</p> <p>Кількість годин для самостійної роботи студентів – 75</p> <p>Форма підсумкового контролю – екзамен</p>
Методи навчання	Вербальний метод; пояснювально-демонстраційний метод; метод проблемного викладання; репродуктивний метод; робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анування тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації).
Зміст дисципліни	

<p>Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту</p>	<p>Сутність фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту і їх значення. Фінансовий менеджмент як система управління фінансовими ресурсами підприємства. Необхідність і ефективність фінансового менеджменту і умови її досягнення. Мета фінансового менеджменту. Основні завдання фінансового менеджменту. Забезпечення максимізації прибутку і ринкової вартості підприємства в реалізації кінцевих інтересів його власників. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Завдання фінансового менеджменту.</p>
<p>Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту</p>	<p>Механізм фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємств. Методи і прийоми фінансового менеджменту.</p>
<p>Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві</p>	<p>Поняття грошового потоку. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Оптимізація грошових потоків. Види грошових потоків і їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Складання звіту про рух грошових коштів. Вхідні грошові потоки і їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями. Управління вихідними грошовими потоками. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками: оплата рахунків суб'єктів господарювання, перерахування коштів у бюджет і цільові державні фонди, погашення зобов'язань по кредитах і інших боргових зобов'язаннях, витрати на оплату праці. Планування надходження і використання грошових коштів.</p>
<p>Тема 4. Концепція та інструментарій визначення вартості грошей</p>	<p>Необхідність і значення визначення вартості грошей в часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей в часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей. Нарухування простих і складних процентів. Майбутня вартість грошей і її зміст. Поняття компаундирування. Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням анuitетів. Використання процентного фактора у розрахунках майбутньої вартості грошей. Теперішня вартість грошей і її зміст. Поняття дисконтування і сфери його застосування. Визначення суми дисконту. Визначення чистого дисконтного доходу. Розрахунок теперішньої вартості анuitетів. Поточна вартість довічної рента. Використання процентного фактора при розрахунках теперішньої вартості грошей. Врахування фактора часу в розрахунках вартості облігацій і акцій.</p>
<p>Тема 5. Управління прибутком</p>	<p>Зміст і завдання управління прибутком підприємства. Систем-підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком. Управління прибутком від операційної діяльності.</p>

	<p>Формування прибутку від основної діяльності. Фактори, що впливають на формування прибутку. Зовнішні й внутрішні фактори управління формуванням собівартості. Розрахунок граничної виручки і граничних витрат. Аналіз беззбитковості. Розробка цінової політики і її оптимізація на підприємстві. Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний леверидж. Управління формуванням прибутку від іншої операційної діяльності. Формування прибутку від фінансових операцій. Сутність і завдання управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл загального прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Управління використанням чистого прибутку. Аналіз використання прибутку. Створення резервного фонду. Дивідендна політика.</p>
<p>Тема 6. Управління активами</p>	<p>Склад і структура активів підприємства. Оцінка активів. Зміст і завдання управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості. Забезпечення ефективного контролю за рухом і своєчасним поверненням дебіторської заборгованості. Інкасації дебіторської заборгованості. Методи рефінансування дебіторської заборгованості. Управління грошовими коштами. Оптимізація залишку грошових коштів підприємства. Джерело формування оборотних активів підприємств і шляхи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів: агресивна модель, консервативна модель, компромісна модель. Управління необоротними активами підприємства. Управління основними засобами, нематеріальними активами.</p>
<p>Тема 7. Вартість та оптимізація структури капіталу</p>	<p>Сутність капіталу підприємства. Класифікація капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі. Фактори, що впливають на обсяг капіталу. Власний капітал і його формування. Статутний капітал. Пайовий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Управління формуванням власного капіталу. Позичковий капітал. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість. Управління позичковим капіталом. Управління кредиторською заборгованістю. Вартість капіталу як міра прибутковості. Норма капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позичок. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція і ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового левериджу. Структура капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.</p>

<p>Тема 8. Управління інвестиціями</p>	<p>Сутність і класифікація інвестицій. Зміст і завдання управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Капітальні вкладення. Види інвестиційних проєктів і вимоги до їх розробки. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів. Окупність капітальних вкладень і її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Управління реалізацією реальних інвестиційних проєктів. Порядок розробки бюджету капітальних вкладень. Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Амортизаційна політика підприємства. Використання прибутку. Інструменти довготермінового фінансування інвестицій. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень. Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Вкладення коштів у цінні папери. Розміщення коштів на депозитних рахунках, Портфель фінансових вкладень і принципи його формування. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля. Ризикові інвестиції (венчурний капітал).</p>
<p>Тема 9. Управління фінансовими ризиками</p>	<p>Економічна сутність фінансових ризиків і їх класифікація. Основні види фінансових ризиків: валютний, депозитний, процентний, інфляційний, інвестиційний, кредитний. Фактори, що впливають на рівень фінансових ризиків. Визначення рівня ризику і його впливу на фінансовий стан підприємства і його прибутковість. Зміст управління фінансовими ризиками. Процес їх прогнозування і нейтралізації у фінансовій діяльності підприємств. Методи розрахунку ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня ризиків. Експертні методи оцінки. Аналогові методи оцінки. Премія за ризик і порядок її визначення. Способи уникнення і нейтралізації фінансових ризиків. Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.</p>
<p>Тема 10. Аналіз фінансових звітів</p>	<p>Сутність завдання та аналіз фінансових звітів. Головна мета аналізу фінансових звітів. Призначення основних компонентів фінансових звітів. Зміст, види та відмінності внутрішнього та зовнішнього аналізу фінансових звітів. Основні прийоми аналізу та фінансового аналізу. Оцінка звіту про фінансовий результат. Аналіз звіту про рух грошових коштів. Оцінка звіту про власний капітал. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.</p>
<p>Тема 11. Внутрішньо фірмове фінансове планування</p>	<p>Фінансове прогнозування і планування в системі фінансового менеджменту. Цілі і завдання внутрішньофірмового фінансового прогнозування і планування. Методи фінансового прогнозування і планування. Бюджетування і його сутність. Види бюджетів. Складання бюджетів (кошторисів). Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів. Оперативне фінансове планування як основа внутрішньофірмового фінансового контролю.</p>

Політика дисципліни		
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, офіційне працевлаштування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.	
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.	
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.	
Система оцінювання		
Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних, семінарських та інших видів занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу освіти отримати атестацію з предмету – 70 балів); підсумковий/ семестровий контроль, проводиться у формі іспиту, відповідно до графіку навчального процесу. Підсумкова оцінка виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю		
Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни		
Види навчальної роботи	Мах кількість балів	
Практичні завдання (11 тем по 2б)	22	
Модульна контрольна робота (2 по 9б)	18	
Захист практичного завдання до самостійної роботи на вибір студента : - аналітичне дослідження через написання та публікацію тези в Міжнародній чи Всеукраїнській конференції (1 теза 30 балів), або : -зробити критичний аналіз наукових публікацій- статей (3 статті по 10 б) - скласти за темами курсу презентації в PowerPoint (3 по 10 балів)	30	
Екзамен	30	
Разом	100	
Шкала оцінювання		
ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
2. Фінансовий менеджмент : підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.] – Житомир : ЖНАЕУ, 2018. – 320 с.
3. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / І.Ю. Зайцева. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – 250 с.,
3. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І.А.Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилиякова – Х.:ХДУХТ, 2017. 197–с.
4. Гораль Л. Т., Фадєєва І. Г., Спасів Н. Я., Данилюк-Черних І. М.Ф - 59 Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи студентів. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 46 с.
5. Ganna Blakytka and Tetiana Ganushchak (2018). Enterprise financial security as a component of the economic security of the state. Investment Management and Financial Innovations, 15(2), 248-256.
6. Financial Management. (2019) Joel Siegel, Jae Shim. Barron's Educational Series. P. 360

Додаткова література

1. Бланк, И. А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк. – М.: Омега-Л, Ника-Центр, Эльга, 2016. – 510 с.
2. Рогова, Е.М. Финансовый менеджмент: Учебник и практикум / Е. М. Рогова, Е.А. Ткаченко. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 540 с.
3. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс]: підручник / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; [А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 2-ге вид., перероб. – Електрон. текст. дані. – К.: КНЕУ, 2017. – 534 [2] с.
4. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / за заг. ред. І. О. Школьник, В. М. Кремень ; Нац. банк України, Держ. вищ. навч. закл. «Укр. акад. банків. справи Нац. банку України». – К. : Центр учб. літ., 2017. – 488 с.
5. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
6. Фінансовий менеджмент: підручник / О. В. Кнейслер, О. Р. Квасовський, О. Ю. Ніпіаліді; за ред. д-ра екон. наук, професора Кнейслер О. В. – Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2018. – 482 с.
7. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І.А.Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилиякова. – Х.:ХДУХТ, 2017. – 197 с.
8. Arnold G. Corporate financial Фінансовий менеджмент : підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.] – Житомир : ЖНАЕУ, 2018. – 320 с.
9. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І.А.Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилиякова – Х.:ХДУХТ, 2017. 197–с.
10. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
11. Островська Г. Фінансовий менеджмент : підруч. / Г. Й. Островська. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. — 512 с.
12. Фінансовий менеджмент: / Г. О. Партин , Н. Є. Селюченко. - Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 388 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua
2. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р № 463-IV URL: www.zakon0.rada.gov.ua.
8. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса

Шевченка URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua>.

9. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua.24>

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 р. № 73 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>